

Curriculum vitae et artis

Tituly národních umělců stejně jako řády, ceny, uznání a podobné odměny režimu se po roce 1969 učilejší jenom těm, kteří se neštítí podílet se aktivně na genocidě československé kultury. Od května 1985 připojili do této "masové organizace", jak říkal Jan Werich, nové jméno — Jana Pilaře. Čekal na tuto "pochťu" netrpělivě již několik let a dělal všechno pro to, aby mu titul nešel. A tak se nyní vedle takových velikánů české literatury, jako jsou Rybák, Kozák, Skála nebo Florian, postavil i zasloužilý Jan Pilař. Tento muž se drží ve svých osmašedesáti letech úpěnlivě a houževnatě svou dosavadních pozic — ředitele nakladatelství Čs. spisovatelů a učitele na filosofické fakultě. Ví velmi dobře, že to jsou mocenská místa, která mu umožňují publikovat vše, co sepiše, a ovládat odtud důležité kulturní instituce a rozhodující vztahy. Ve spisovatelském slovníku z roku 1964 dal o sobě napsat, že byl v listopadu 1939 odvezen do Sachsenhausenu a již příští rok propuštěn. "Po návratu pracoval jako úředník". Zpřesněme to. Kdežto jeho vysokoškolská kolegové zůstali v koncentračním táboře, Pilař byl po intervenci Rudolfa Berana v reklamován a až do konce války pracoval ve vydavatelském Venkově, kde redigoval kulturní rubriku. Knihy mu tehdy vycházely ostošest. Uveďme jen data vydání: 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944.

Po válce se mu podařilo umístit se v redakci "Zemědělských novin", v čobách nejhorského kulturního útlaku v padesátých letech se pak stal tajemníkem české sekce Svazu čs. spisovatelů /1949-1954/, pět let dělal šefredaktora Literárních novin a od roku 1959 povýšal na ředitele nakladatelství Čs. spisovatelů, když odtud vyřetval ze pomoci L. Štolle L. Fikara, J. Grossmana a další slušné lidi.

Jeho vzestup je úzce spjat se styky s "příslušnými orgány", které si ho — stejně jako třeba jeho někdejšího kolegu z Venkova A.M. Brousilu — zavázaly k trvalé spolupráci. Pilař tím vykoupil svou protektorátní minulost. Nebyl sám.

V roce 1949 se podíli aktivně svými verši na kultu v volaném sedmdesátinami Stalina. /Tvorba o něm tehdy napsala, že "svou stalinskou básní zaznamenává "pokrok/:

"Kde jsou ti supové, co šli se s vámi měřit?
Kde jsou ti nebozí, týraní proletáři?
Vichřice rozvály už dávno supí peří
a lidé sovětské úsměvy mají v tvářích.

Se jménem Stalina, které zní jako lyra,
vstávají každý den na celém světě chudí.
Už dávno vešel jste do básní všehomíra,
dávaje odpověď jak kompas kam a kudy."

O rok později se stává nadšeným propagátorem Štollova neblahého útoku proti moderní české poesii /podle Pilaře stanovil Štoll "generální linii československé socialistické poesie v duchu socialistického realismu." Štoll likvidující Hakse, Seiferta i mladší básníky prý vnesl "plodný ideový tvůrčí kvas do nově se formující fronty poesie."

"Proto jsi přišla, jak jedná z prvních žen,
sem mezi soudruhy do strojí stanice,
kde v bouři traktorů se rozezpíval sen
o příštím životě družstevní vesnice..."

Tak psával Pilař v oněch letech.

Další vývoj přál vzestupu mnoha chameleonů a bezpáteříků. Svou servilností směrem nahoru a krutostí i drzostí směrem dolů postupoval krok za krokem jako "spolehlivý muž režimu". Pochopitelně. Lidé s mášlem na hlavě jsou vždy nejspolehlivější. Také rokem 1968 prošel vpodstatě bez šrámů, vždyť ho jmenovali do funkce ředitele příštího vydavatelství chystaných "Lidových novin", jež se ovšem již nerealizovalo. Instaloval ho tehdy na tiskové konferenci předseda svazu spisovatelů E. Goldstücker. To však Pilařovi nebránilo, aby se po roce 1969 nevy-

dágal za "obět" obrodného procesu. Podubčekovský režim ho však neprehlédl, žádný strach, o takové služobné duše má každý totálitární systém zájem největší. Na nich stojí. A Pilar zaujal opět místa s rozhodujícím vlivem.

Tolik k jeho lidskému profilu. Málokdo se mu vyrovná v míře pokrytectví a necharakternosti. Osvědčil to naposledy svými veřejnými vystoupeními po udělení Nobelovy ceny Jaroslavu Seifertovi. Jen s od-porem bylo možno sledovat, jak se točí kolem Seiferta /i s tím sliz-kým oslovením "Jaroušku"!/ a přitom pouští do světa lži, jak on -Pilar a nakladatelství, jež řídí, vydávali Seifertovy nové knihy, ačkoliv je přece známo, že musely vyjít nejprve ve strojových opisech a v zahra-ní, a teprve po mnoha letech v nakladatelství Čs. spisovatel, a to ještě ve zcenzurované formě /např. vzpomínky Věchny krásy světa/.

Pilarův přínos české literatuře - s výjimkou jeho překladů z polské poesie - je zcela minimální. Byla to vždy jen odvozená, nepů-voční tvorba konjunkturálně se přizpůsobující módním vzorům a vlnám. Jeho verše z posledních patnácti let jsou pak jen věrným pendantem jeho morálního úpadku. Pegas trestá nemilosrdně všechny, kteří se zpronevřili duchu poesie. A Pilar je jedním z těch, kteří sice v-stupují po příčkách "společenských" úspěchů, jejich spolupráce se lží a nepravostmi je režimem dobře dotována, nicméně jeho vlastní literární činnost je pod psa. Zachrání se - stejně jako podobní cruzi Skála, Rybák, Florian - jakýmsi opožděným nezvelovským patosem plným prázdného mlácení slávy. Kdežto poesie mnohých, které i on pomá-hal umlčovat, se rozvíjí, prohlubuje a žije, verše Jana Pilara mají již se skutečnou poezií málo společného. Jsou nejen prolhané, ale i um-lecky plané a bezvýznamné. Žádná veřejná pocta jim nemůže zaji-stit životnost a trvalost. Takový je osud každé lži lidské i um-lecké.

IGNOTUS